

Tunisiň fondlanmagy

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 24 января, 2025

Tunisiň fondlanmagy TUNISIŇ FONDLANMAGY

Ilki... Müsürde «15-nji iýul agdarlyşygy» bolup geçdi – «Ihwan» ezildi.

Şindi... Tunisde «15-nji iýul agdarlyşygy» bolup geçdi – Nahda ezilýär.

Türkiýe hem muny başdan geçirdi:

FETÖ 2016-njy ýylyň 15-nji iýulynda döwlet agdarlyşygyny geçirmäge synanyşdy – hernä, AKP-ni ýykyp bilmedi.

Çepçi (sosialist) hereketlere garşy «Ihwan» we şuna meňzeş yslamy hereketleri birnäçe ýyllap ulanan Günbatar imperializmi çepçi-döwlet hereketleriň gowşamagyndan-çökmeginden soň syýasy yslamy nyşanasyna aldy.

Bu tema boýunça birnäçe rubrikanyň astynda makalalary ýazsa bolar. Häzir Türkiýäniň ünsünde bar bolan meseläni Amerikanyň Tunisie paýlan pullary-fondlary arkaly seljermäge synanyşmakçy. Meselem...

Raşida Ennaýfer «agdarlyşykçy» Prezident Kaýs Saidiň iş ofisindäki aragatnaşyga jogapkär žurnalist. Tunisde fransuz dilinde çapdan çykýan «La Presse» gazetiniň başlygy bolup işledi. Gazet «Ihwana» garşy alyp barýan kontrterrorçylykly propagandasy sebäpli ABŞ-dan fondlandy. (Gazet tunisli-fransiýaly jöhit lukman Anri Smaja tarapyndan 1934-nji ýylda döredildi. Oňa ugurdaş arap dilinde «Assahafah» gazetini çykýar.)

Tunis halkynyň aýaga galmagy bilen bolup geçen rewolýusiýanyň (18.01.2010-14.01.2011) yzysüre häkimiýeti elinde saklaýan Zeýnel bin Alynyň ýurdy taşlap gaçyp gitmeginden soň ABŞ bu ýurda pully gapjygyndan pul seçmäge başlady. 2011-nji ýylda berlen maliýe kömegi 7.20 million dollar bolsa, 2016-njy ýylda bu görkeziji 134.4 milliona barabar boldy...

• **PREZIDENTE FOND**

ABŞ-nyň Tunisiň döwlet edaralarydyr jemgyýetçilik guramalaryna eden maliýe kömegi birin-birin sanalanda 517 sahypadan geçýär. Bu baradaky maglumatlar gizlin däl: kime gyzykly bolsa www.foreignassistance.gov web saýtyndan öwrenip biler.

Amerikan maliýe kömegi şeýle tutaryklandyrylýar:

» – 2014-2015-nji ýylda ABŞ-Tunis strategik gepleşiklerinden soň başlanan möhüm ähmiýetli maksatnamalara esaslanýar. Amerikan kömegi şu aşakdakylary maksat edinýär:

– Demokratik prosesleri, ösen döwlet dolandyryşyny, aýdyňlygy we saýlawlara doly gatnaşygy guramaçylykly ýola goýmak...

– Tunis polisiýasynyň, žandarmasynyň, goşun bölümleriniň tunis halkynyň asudalygyny goramak we regional howpsuzluga hyzmat etmek ukybyny kämilleşdirmek...

– Barha artýan bäsdeşlik güýji, gurşap alyjy mümkinçilikler we gowulandyrylan ykdysady ugruň binýadynda dowam etdirip boljak ykdysady ösüş...”

Fondlaryň agramly böleginiň howpsuzlyk-terrorçylyga garşy göreşe bölünip berilendigini görmek bolýar. Başga ugurlara-da berilipdir. Mysal üçin:

ABŞ-nyň birinji maliýe kömegi 48 müň 129 dollary hukuk normalaryny öňe tutýan edaralara paýlap berdi. 159 müň 130 dollarlyk şeýle fondlaryň başga-da ençemesini agzamak mümkin. Özem olaryň hemmesiniň her sahypasynda diýen ýaly «hukuk kömegi» sözüniň geçmegi diýseň täsin.

Çünki:

Nahda garşy döwlet agdarlyşygyny gurnan Prezident Kaýs Said hünäri boýunça ýurist. Ol 1995-nji ýyldan 2019-njy ýyla çenli Tunisiň Konstitusiýa hukugy jemgyýetiniň başlygy bolup işledi. (Bu jemgyýet 2012-nji ýylda Türkiýäniň Konstitusiýa hukugy boýunça barlaglar jemgyýeti (Anayasa-Der) bilen bile simpizium hem geçiripdi.) Onuň başlyklygyndaky jemgyýet Tunisiň Konstitusiýasyny ýazan toparyň düzüminde hem çykyş etdi.

Tunis Konstitusiýa hukugy jemgyýetiniň jemi näçe müň dollar alandygyny doly hasaplaýjak bolsaň birnäçe gün gerek bolar.

Eýsem bu fondlanma maglumaty Kaýs Saidiň «agdarlyşykçydygy»

babatda bize ýeterlik maglumat berip bilerdikä?

• DÜNYEWILIK RÖWÜŞI

Müsüriniň raýat-jemgyýetçilik edaralaryny-habar beriş serişdelerini fondlaşdyran (maliýeleşdiren) amerikan pulynyň düýp maksadyny bilmek lazým...

Tunisiň raýat-jemgyýetçilik edaralaryny-habar beriş serişdelerini fondlaşdyran amerikan pulunyň düýp maksadyny bilmek lazým...

ABŞ-nyň Içerki Howpsuzlyk ministrligi, Içeri işler ministrligi, Transport ministrligi, Goranmak ministrligi, Afrika ösüş fondy, Federal Söwda komissiýasy, Parahatçylyk guramasy, Halkara Ösüş agentligi, «Millenium göreşi» şereketi, Eksport-import banky, Söwda we ösüş agentligi ýa-da ABŞ-nyň JDC global jöhit guramasy Tunisde diňe «kömek etmek» üçin peýda boldylarmyka?

A Türkiýe näme? «15-nji iýul» teraktyny diňe FETÖ bilen baglanyşdyryp çäklenäýmelimi?

Goýuň how indi, «demokratiýa, azatlyk» diýen aýdylyp-aýdylyp şyrrygy çykan heňlere zowlatmagyňyzy. Düýn imperializm «siwilizasiýa getirýäris» ýalany bilen eksplutatorlyk etdi, häzir ol bu ýalanlary arkaly öz aýdan-diýeninden çykmaýan häkimiýetleri gurasy gelýär.

Erdogan düýn olar üçin oňden biçilip goýlan köýnekdi – amatlydy, emma häzirki gün üçin munuň şeýle däldigini bilýäris.

Günbataryň gözünde Erdogan indi müsürli lider Muhammet Mursiden enaýy däl...

Günbataryň gözünde Erdogan indi tunisli lider Raşit Gannuşiden enaýy däl...

Günbataryň gözünde AKP indi Müsürde ýok edilen «Ihwan»/Azatlyk we Adalat partiýasy bilen bir...

Günbataryň gözünde AKP indi tunisli Nahda/Täzeden döreýiş partiýasy bilen bir...

“Biziň mähellämiz” her bolup geçen dünýewi röwüşli döwlet agdarlyşygyny alkyslajak bolup garabaşyna gaý. Meselem:

Erdogany goldaýan «Aydınlık» gazetiniň «Tunis respublikasyny goldaýar» rubrikasynyň näderejede hakykaty ýañzydýandygyna men-ä şübhe bilen garaýaryn.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 28.07.2021. Publisistika